

EURÓPA TANÁCS
MINISZTERI BIZOTTSÁG

**R (96) 8 számú Ajánlás
a büntetőjog-politikáról az átalakulóban lévő Európában**

(Elfogadta a Miniszteri Bizottság 1996. szeptember 5-én a miniszteri megbízottak 572. ülésén)

A Miniszteri Bizottság az Európa Tanács Alapszabályának 15/b. cikke alapján,

Emlékeztetve arra, hogy az Európa Tanács célja a tagjai közötti szorosabb egység létrehozása;

Emlékeztetve idézve az utóbbi években, különösen pedig 1989, a közép-kelet-európai totalitárius rendszerek bukása, valamint a nyugat-európai egységes piac létrehozása óta Európában végbement politikai, gazdasági, társadalmi, valamint jogi és intézményi változásokat;

Tudatában annak, hogy e változások, jóllehet különböző indokokból, úgy Nyugat-, mint Közép-Kelet-Európát érintik;

Figyelemmel arra, hogy e változásoknak jelentős következményei voltak, és továbbra is vannak nemzetközi, nemzeti és egyéni szinten;

Figyelemmel ezen túlmenően arra, hogy e változások különösen a bűnözést érintik, és ezért megfelelő válaszokat kell adni erre úgy nemzeti, mint nemzetközi szinten;

Figyelemmel arra, hogy ezen intézkedések hatékonysága nagyrészt a koherens és összehangolt európai büntetőjog-politika keretében történő összehangolásától függ;

Tudatában annak, hogy a nyugat-európai, a közép-európai és a kelet-európai bűnözés között elválaszthatatlan kapcsok vannak;

Emlékeztetve idézve az Európa Tanácsnak a tagállamai büntetőjog-politikai közelítéséért kifejtett munkáját, amelyet többek között az elmúlt negyven évben elfogadott okmányokból levezethető elvek és normák komplex együtteseként lehet összegezni;

Tudatában annak a megnövekedett igénynek, hogy az Európa Tanács e célból nagyobb szerepet játsszon;

Figyelemmel az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága által a bűnügyi problémákkal kapcsolatosan elfogadott ajánlásokra;

Ajánlja a tagállamok kormányainak, hogy a mai bűnügyi problémákra politikájukban, törvénykezésükben és gyakorlatukban adandó válaszok során az itt következő elvekből és ajánlásokból merítsenek:

I. A bűnözés elleni belső harcra vonatkozó intézkedések

a) Általános kérdések

1. A bűnözés elleni harc valamennyi intézkedésének meg kell felelnie a jog uralma és az emberi jogok tiszteletben tartása garantálása elsődlegesen fontos céljának alárendelt demokratikus államok alapelveinek.

2. Következésképpen, bármilyen súlyos legyen is a bűnözés szempontjából a társadalom helyzete, a leküzdésére szolgáló, a demokratikus értékeket, az emberi jogokat és a jog uralmát figyelmen kívül hagyó valamennyi intézkedés elfogadhatatlan.

3. A büntetőjog egyik alapvető feladata a bűncselekmények áldozatai érdekeinek védelme. Ebből a célból erősíteni kell az áldozatoknak a büntető igazságszolgáltatásba vetett hitét, és a büntető

igazságszolgáltatási rendszer keretén belül megfelelő figyelmet kell szentelni az áldozat által elszenvedett fizikai, lelki, anyagi és társadalmi sérüléseknek.

4. Egyetlen társadalom sem mentes a bűnözéstől, a büntetőjog-politika fő célja sem lehet a bűnözés megszüntetése, hanem a bűnözésnek a lehető legkisebb mértékre csökkentése.

5. Az említett elvek fenntartásával valamennyi államnak koherens és ésszerű, a bűnözés megelőzésére, ide értve a társadalmi megelőzést (például társadalmi-gazdasági, oktatási, tájékoztatási politika), a helyzeti megelőzésre (például a bűncselekmény elkövetésére szolgáló alkalom- és eszközök csökkentése, stb.), a büntetőjogi hatás egyéniesítésére, a börtönbüntetés alternatíváinak népszerűsítésére, a bűnelkövetők társadalmi beilleszkedésére és az áldozatok segítésére irányuló büntetőjog-politikát kell elfogadnia.

6. A kormányoknak büntetőjog-politikájuk kidolgozásakor az említett politika megvalósításában közvetlenül érintett szakértők véleményét figyelembe kell venni, és az együttműködésre fel kell hívni őket, ugyanakkor a büntetőjog-politikával kapcsolatban álló különböző területeken működő elméleti szakemberek véleményét is ki kell kérni.

7. Abból kifolyólag, hogy a gazdasági, társadalmi és egyéb intézkedések is közvetlen hatással vannak a bűnözésre, és a bűnözés hatásos megelőzéséhez a megfelelő környezetre is szükség van, a büntetőjog-politikát egyéb politikákkal össze kell hangolni.

8. Ezért különösen kívánatos, hogy az államok hozzanak létre akár a központi közigazgatás szintjén koordinációs szervezetet, akár pedig az érintett szervek közötti együttműködési struktúrát; ezen kívül még kívánatos, hogy az államok bátorítsák a helyi- és regionális szintű megelőzési stratégiák kidolgozását.

9. A kormányoknak rendszeresen és aktívan részt kell venniük a bűnözésre vonatkozó meghatározó statisztikai adatgyűjtés nemzetközi programjaiban.

10. A társadalom számára a bűnözés anyagi és nem anyagi költségeit általában a bűnözés elleni harc költségeihez viszonyítva kell meghatározni.

11. A nagyközönséget tájékoztatni kell a bűnözés problémáiról. Sem a büntetőjog-politika, sem pedig egyébként a büntető igazságszolgáltatási rendszer nem lehet hatékony a nagyközönség irányába tanúsított kedvező magatartás nélkül, legyen ez a forma akár a lakosság aktív részvétel.

b) A gazdasági bűnözés tekintetében

12. Intézkedéseket kell hozni annak érdekében, hogy a büntető igazságszolgáltatásnak lehetősége legyen a gazdasági bűnözést leplező, avagy önmagában is gazdasági bűncselekményt megvalósító bonyolult kereskedelmi ügyletekkel hatékonyan foglalkozni.

13. A közigazgatási-, a kereskedelmi-, a versenyjogi- és a polgári jogot fel kell készíteni arra, hogy aktívabb szerepet vállaljon a gazdasági bűnözés elleni harcban.

14. A gazdasági bűnözéssel foglalkozó ügyészeket, vizsgálóbírókat és bírókat szakmai képzésben kell részesíteni.

15. A gazdasági bűncselekményeket, ahol célszerűnek látszik, különleges tanácsoknak kell tárgyalniuk.

16. A gazdasági bűncselekményeket illetően az elévülési időre vonatkozó rendelkezéseket felül kell vizsgálni olyan módon, hogy az illetékes hatóságoknak lehetőségük legyen a bizonyítékok összegyűjtésére.

17. A bizonyítás szabályait a gazdasági bűnözés és a szervezett bűnözés elleni harc követelményeire figyelemmel kell kialakítani.

18. A banktitokra vonatkozó szabályok nem akadályozhatják a gazdasági bűnözés és a szervezett bűnözés elleni harc hatékony vezetését.

19. A gazdasági bűncselekmény miatt elítélt személyekkel szemben kiszabható lehetséges szankciók skálájában bizonyos gazdasági tevékenység folytatásának adott ideig tartó tilalmának is szerepelnie kell.

20. Rendelkezéseket kell hozni a bűncselekmény, vagy pedig hasonló eredménnyel járó más tevékenység miatt a jogi személy felelősségre vonására.

c) A szervezett bűnözés tekintetében

21. A kormányoknak tanulmányozniuk kell a szervezett bűnözői társasághoz tartozás tényének vagy támogatásának bűncselekménnyé nyilvánítási lehetőségét.

22. A kormányoknak törekedniük kell a bűnszervezetek jellemzőinek jobb megismerésére, és ezen ismeretnek más tagállamok kormányaival való megosztására.

23. A kormányoknak a kitűzött célok elérése érdekében különösen az információszerezés és a bűnügyi elemzés felhasználásával a stratégia keretén belül kell cselekedniük.

24. Speciális rendőrségi, vizsgálati és nyomozati szerveket kell létrehozni, és el kell látni pénzügyi eszközökkel, valamint számítógépes elemző-rendszerrel ezeket.

25. Biztosítani kell a szervezett bűnözés elleni harccal kapcsolatos eljárásokban szereplő tanúk és más közreműködők megfelelő védelmét.

26. Úgy a telefon-, mint a közvetlen beszélgetések lehallgatását meg kell szervezni, hogy a bűnszervezetek elleni szükséges harcra megfelelő választ adhassunk.

27. A pénzmosást önálló bűncselekményként kell szabályozni, és rendelkezéseket kell hozni a bűncselekményből származó termékek felkutatására, lefoglalására és elkobzására.

28. A kormányoknak vizsgálniuk kell annak lehetőségét, hogy vizsgáló- és/vagy nyomozóbírók bízzanak meg, akinek hatásköre az egész ország területére kiterjedne, avagy létesítsenek központi koordinációs szervezetet.

II. A bűnözés elleni nemzetközi szintű harcra vonatkozó intézkedések

a) Általános kérdések

29. A kormányoknak:

- amennyire csak lehetséges, javítaniuk kell az Európai kiadatási Egyezmények (STE 24) és a bűnügyi jogsegély (STE 30), kiegészítő jegyzőkönyveik (STE 86, 98 és 99), az Európai Egyezménynek a külföldi jogról való tájékoztatásról szóló kiegészítő jegyzőkönyve (STE 97), továbbá az elítéltek átszállításáról szóló Európai Egyezmény (STE 112) és a bűncselekményből származó termékek tisztára mosásáról, felderítéséről, lefoglalásáról és elkobzásáról szóló Európai Egyezmény (STE 141) ratifikációját illető helyzetüket;

- felül kell vizsgálniuk a fent említett Európai kiadatási és jogsegély Egyezmények ratifikációja során tett fenntartásaik és nyilatkozataik hatályban tartásának szükségességét;

- információkat kell cserélniük a tagállamok illetékes hatóságai között azokról a belső törvényekről, amelyek a büntetőjog területén a különböző egyezményekre alapított együttműködési kérelmek kezelésre alkalmasnak tűnnek;

- felvilágosítást kell adniuk - különösen nemzetközi vonatkozásúakat (például számítógépes bűnözés, környezetszennyezés, csalás, szervezett bűnözés) - a belső büntetőjogi törvények kidolgozásához másik kormánytól származó kérésre, és más módon is együtt kell működniük annak érdekében, hogy a tagállamok egymás között összehangolt és kompatibilis belső törvényeket hozhassanak meg, ezzel lehetővé váljon és akadály nélkül bonyolódhasson a nemzetközi együttműködés;

- esetlegesen összekötő bírókat kell cserélniük más kormányokkal, különösen azokkal, amelyekkel az együttműködés intenzívebb, egyrészt azért, hogy az illetékes hatóságokat segítsék a bírósági együttműködési kérelmek megszerkesztésében vagy teljesítésében, másrészt pedig azért, hogy

hozzájáruljanak a határidők csökkentéséhez és az eljárások harmonizálásához;

- szemináriumokat kell szervezniük az illetékes hatóságok számára a nemzetközi együttműködéshez kapcsolódó egyedi témákban;

- rövid ideig tartó csereprogramokat kell szervezniük a bírói hatóságok, különösen a szervezett- és a gazdasági bűnözéssel foglalkozó bírák és ügyészek számára, hogy találkozhassanak más tagállamokban dolgozó kollégáikkal, és tájékozódhassanak a tagállamok munkamódszereiről és jogrendszeiről;

- tanulmányozniuk kell a tagállamok közötti, a tagállamok büntető igazságszolgáltatási rendszerét alkotó valamennyi elemre kiterjedő, valamint a törvényeket és a joggyakorlatot is magában foglaló adatbázisú informatikai hálózat kiépítésének lehetőségét.

30. A kormányoknak figyelmet kell fordítaniuk a rendőrségi és bírósági együttműködés meglévő struktúráira, mint például az OIPC-Interpol, és azokat a lehetőségek szerint használják.

31. A bírák, az ügyészek és a rendőrök képzésénél figyelemmel kell lenni a bűnözés nemzetközi vonatkozásaira, valamint a nemzetközi együttműködés eszközeire és gyakorlatára.

32. Hosszútávon a különböző államok hagyományos fogalmaira alapított jogsegély jelenlegi eszközeit ki lehet egészíteni új nemzetek fölötti bírósági szervezet létrehozásával javított és alkalmasabbá tett együttműködési intézkedésekkel.

b) A gazdasági bűnözés és a szervezett bűnözés tekintetében

33. A jogsegéllyel kapcsolatosan a kényes adatok alkalmazásáról európai normákat kell elfogadni.

34. A bizonyítékok értékelése során a telefonbeszélgetések felhasználására vonatkozó kölcsönös segítségnyújtásról európai normákat kell elfogadni.

35. A három- és ennél több ország közötti többoldalú jogsegély összehangolására és szinkronba hozására eljárásokat kell kidolgozni.

36. A meglévő rendőri együttműködési struktúrára teljes mértékben figyelemmel a konkrét ügyekben a határokon átnyúló nyomozást folytató, együtt dolgozó rendőri egységek munkája összehangolásának javítására módszereket kell kidolgozni.

37. A szállítások megfigyelésének technikáját és a beépített ügynökök alkalmazását nemzetközi téren kell tanulmányozni.

38. A konkrét ügyekben többoldalú nemzetközi szakértői egységek felállítását lehetővé tevő rendelkezéseket kell elfogadni.

39. A gazdasági bűnözést elősegítő szektorok ellenőrzéséért felelős nemzeti hatóságok hatáskörébe kell adni a nemzetközi szintű kölcsönös segítségnyújtás ügyében a döntést.

40. Erőfeszítéseket kell tenni annak érdekében, hogy a nemzetközi közigazgatási együttműködés és a büntetőjogi jogsegély között a szükséges és megfelelő egyensúlyt létre lehessen hozni.

41. A gazdasági bűnözés és a szervezett bűnözés elleni harcban a banktitokra vonatkozó nemzeti szabályozásbeli különbségek nem zavarhatják a hatékony nemzetközi együttműködést.

42. Tanulmányozni kell a fenti 19. pontban megfogalmazott tilalom nemzetközi szintű kiterjesztésének lehetőségét.

Forrás: http://www.lb.hu/embjog_t/ET000896.html